

EL LLENGUATGE

*Fer posar
trist*

Amb el verb *fer* precedint un altre verb en infinitiu construïm frases amb les quals indiquem que s'ocasiona l'acció expressada per aquest infinitiu. Aquesta construcció és molt viva i molt usual. Tots els exemples següents són dels diàlegs de *La febre d'or*, de Narcís Oller, trobats ràpidament en una consulta superficial: *Aquesta dona m'ha fet perdre els estreps, No em facis dir el que et mereixes, Tu tens ganes de fer-me parlar, Vaja, filla! no em faci preterir, Vostè encara ens faria dir els salms al revés, Quasi em faràs riure!, Això no m'ho farà entendre ningú.*

Amb aquestes construccions fem que els verbs intransitius —com *caure*, *callar*, *riure*, *plorar*, *suar*, etc.— es comportin com si fossin transitius. Dit altrament, el subjecte del verb que està en infinitiu s'hi comporta com si en fos el complement directe o acusatiu, tal com es veu clarament en la seva pronominalització. Així, *Van fer caure el genet*, *Van fer callar l'orador*, *Vaig fer riure la dama*, poden esdevenir *El van fer caure*, *El van fer callar*, *La vaig fer riure*. Si el verb en infinitiu ja duu un complement directe, aleshores el seu subjecte es comporta com si fos un complement indirecte o datiu: *Vaig fer llegir un llibre a la directora* o *Li vaig fer llegir un llibre*.

Són també molt usuals aquestes construccions amb verbs pronominals, com és ara *adonar-se*, *barallar-se*, *casar-se*, *escapar-se*, *tornar-se* o *posar-se*, que duen, alguns d'ells, un complement preposicional o predicatiu: *M'ha fet adonar de la realitat*, *Ens han fet barallar*, *M'ha fet tornar vermell*, *Em fa posar trist*. Però en alguns casos, concretament amb el verb *posar*, és força corrent actualment que en lloc de *Em fa posar trist* molts diguin *Em posa trist*. Anàlogament, *El posen nerviós*, *El van posar malalt*, en lloc de *El fan posar nerviós*, *El van fer posar malalt*. No sembla pas, tanmateix, que aquest tractament del verb *posar-se* com un verb transitiu sigui admissible. No és pas igual *posar-se trist* (verb pronominal) que *posar-se en un racó* (verb reflexiu). Així, al costat de *El fan posar en un racó* podríem dir, expressant una altra idea, *El posen en un racó*, però així com no diríem *El van adonar de tot* o *El tornen vermell*, tampoc no sembla lícit *M'ha posat trist* sinó *M'ha fet posar trist*. Anàlogament: *El fan posar nerviós*, *Em farà posar malalt*, *Em fa posar no sé com*, etc.

Albert Jané